

Rønne, den 7. oktober 2013

Adoption & Samfunds input til dialogmøde den 22. oktober 2013

Hovedelement 1:

Hvilke lande Danmark skal samarbejde med, herunder betydningen af Haagerkonventionen.

- Hvilke faktorer skal være afgørende for, hvilke lande Danmark samarbejder med?

Som udgangspunkt er det barnets tarv der er altafgørende. Om det er Haagerkonvention, FN's børnekonvention, andre konventioner eller dansk og/eller lokal lovgivning er underordnet, blot vi kan sikre at adoptioner altid foregår etisk, juridisk og moralsk på det højeste mulige niveau med hensyntagen til alle parter i processen. Det er dog Adoption & Samfunds opfattelse, at der skal være flere midler til tilsyn med adoptionsprocessen, jf. nedenfor under hovedelement 7.

Hovedelement 2:

Sammenkoblingen mellem adoptionsformidling og børnehjælpsarbejde.

- Kan og bør der ske en adskillelse af adoptionsformidlingen og børnehjælpsarbejdet?

Hjælpe- og projektarbejde har udelukkende et humanitært sigte, og det bør fortsat være sådan. Vi foretrækker dog at adoptionsformidlingen og børnehjælpsarbejdet så vidt muligt er adskilt. Til en konkret og praktisk stillingtagen savner vi dog uddybende oplysninger om, hvem der stiller krav om donationer og hvordan, er det de lokale børnehjem, eller er det afgiverlandet? Hvor meget kommer fra andre kilder, og hvor meget betaler de kommende adoptanter, med andre ord, hvor stor en andel af hjælpearbejdet kommer fra adoptanterne? De formidlende organisationer opfordres hermed til at redegøre uddybende for disse forhold.

Hovedelement 3:

Godkendelsen af kommende adoptanter med henblik på at styrke gode adoptionsforløb

- Er der elementer og/eller hensyn, der overses i godkendelsesforløbet?

Adoption & Samfund foreslår at der indføres en "Fase 4", der formelt fortsat er en betingelse for at adoptere, men som gennemføres efter adoptivbarnet er bragt i forslag:

- a. Der indføres et obligatorisk vejledningselement efter barnet er kommet i forslag. Her vil de kommende forældre – ofte efter 4-5 års ventetid efter godkendelsen i fase 3 – få støtte, råd, hjælp

og vejledning, så de er bedst muligt rustede til de reaktioner, de kan blive mødt med, når de møder barnet og i de første timer/dage derefter.

- b. Der indføres desuden et obligatorisk adoptionsfagligt tilsyn/mulighed for at sende fagpersoner ud til den nye familie efter barnet er hjembragt. Formålet er at sikre at familien kommer bedst muligt fra start og at der kan gives råd, hjælp og vejledning allerede på et meget tidligt tidspunkt i den nye adoptivfamilie.
- c. Der bør stilles krav til om, at adoptanter til ældre sent adopterede tilegner sig adoptivbørnernes sprog i et omfang der gør, at adoptivforældrene kan kommunikere med barnet fra det første møde.

Det er fortsat vores holdning, at fjernelsen af sondringen mellem almindelig og udvidet godkendelse IKKE er at styrke det gode adoptionsforløb. Vi henviser her til vore bemærkninger fremlagt i Arbejdsgruppen under Ankestyrelsen.

Hovedelement 4:

En forbedring af støtten til adoptanter før og efter hjemtagelsen af et barn

- Hvilke elementer bør indgå i en PAS-ordning?

PAS-ordningen skal være et livsvarigt tilbud om hjælp inden for alle fysiske og psykiske problemstillinger, hvor adoption kan have en betydning, evt. med begrænset brugerbetaling. Det skal være obligatorisk med et antal adoptionsfaglige konsultationer, straks efter hjemtagelsen, jf. ovenfor.

Vi foreslår, at der etableres et obligatorisk samarbejde mellem Ankestyrelsen som videnscenter for adoption, og kommunernes pædagogiske psykologiske rådgivninger (PPR) således, at hver PPR har mindst en psykolog med grundlæggende adoptionsfaglighed.

Vi foreslår, at Ankestyrelsen skal forestå uddannelsen af PPR-personalet på baggrund af erfaringer opsamlet gennem PAS-arbejdet, og gennem national og international adoptionsforskning.

Der skal forskes bl.a. i adoptivbarnets glemte gemte sprog.

Generelt en forbedret undervisning af samtlige fagpersoner på adoptionsområdet.

Der skal desuden stilles en web platform til rådighed med alt omkring adoption.

Adoption & Samfund konstaterer med glæde og stor interesse, at følgende fremgår af Kommissoriet:

"...Ankestyrelsen i almindelighed bl.a. gennem sit tilsynsarbejde og arbejdet med PAS-rådgivning er at betragte som et dansk videnscenter for adoption", side 7, afsnit 4.

Adoption & Samfund har for ganske nylig (11. september 2013) fremsendt et konkret forslag til Finanslov 2014, der beskriver hvorledes PAS og et Videns- og formidlingscenter kan implementeres, vi tillader os at bringe et fyldigt uddrag heraf (nedenfor side 3-8):

”Post Adoption Service og Videns- og formidlingscenter - overordnet

Danmark har en mangeårig tradition for at modtage børn gennem international adoption. Et typisk barn der opgives til adoption har mistet sine forældre, været på børnehjem eller plejefamilie, har været mere eller mindre sygt, og har skullet bruge mange kræfter på at tilpasse sig en ny familie og dansk kultur. På trods af denne start på livet peger ny dansk forskning af Mogens Christoffersen SFI (Det Nationale Forskningscenter for Velfærd) på, at børn ved adoption kan opnå øget intelligens, bedre skolefærdigheder og færre adfærdsmæssige problemer, end børn der fx forbliver på børnehjem.

Røde Kors angiver at 34 millioner børn i verden er forældreløse. Ethvert barn, uanset hvor det er født på kloden, der starter livet med at miste sine forældre, vil starte livet med psykiske og fysiske udfordringer. Derfor er det væsentligt, at både adoptivforældre, daginstitutioner, skoler, kommuner og fagfolk har det fornødne overskud og den adoptionsfaglige ekspertise der skal til, for at adoptivbarnets traumer kan heles, og adoptivbarnet kan vokse op og få et godt liv som alle andre.

Danmarks tiltrædelse af Haagerkonventionen og regeringsgrundlaget

Haagerkonventionen blev indstiftet i 1993 for netop at sikre, at adoptionsformidling bliver gennemført etisk og retsligt korrekt, og at modtagerlande som Danmark stiller de fornødne adoptionsfaglige tilbud kaldet PAS (Post Adoption Service) til rådighed.

Danmark tiltrådte Haagerkonventionen i 1997 som bl.a. indeholder artikel 9, litra C, der tilsiger:

”Centralmyndighederne skal, enten direkte eller gennem offentlige myndigheder eller behørigt godkendte institutioner i deres stat, tage alle passende forholdsregler navnlig med henblik på at fremme udviklingen af adoptionsrådgivning og støtte efter adoptionen i deres respektive stater.”

Den nuværende regering angiver i regeringsgrundlaget, at regeringen vil leve op til alle indgåede internationale aftaler. Danmark har pt. ingen faste PAS-tilbud. Dette har desværre både menneskelige og økonomiske omkostninger.

Forskning peger på behov for PAS

- Der er 14,1 % sandsynlighed for at et barn, der er adopteret, vil få ekskluderende specialundervisning, mens der blot er 5,6 % sandsynlighed for, at et ikke-adopteret barn vil få ekskluderende specialundervisning (Krevi 2011)ⁱ.
- Mens 5 % af ikke-adopterede børn født i Danmark fra 1978 til 2005 har været i psykiatrisk behandling, gælder det for 12 % af adoptivbørnene født i samme periode (Merete Laubjerg)ⁱⁱ.
- 4,9 % af alle internationalt adopterede mellem 1988 og 1999 blev på et tidspunkt anbragt uden for hjemmet i årene 1989 til 2004. I samme periode blev 2,4 % biologiske børn af etnisk danske familier på et tidspunkt anbragt udenfor hjemmet (Merete Laubjerg).ⁱⁱⁱ

Ovenstående forskningsresultater peger på, at de nuværende PAS-tilbud ikke er tilstrækkelige i forhold til at sikre børn med adoptivbaggrund en tilstrækkelig god opvækst. Dette har Adoption & Samfund gjort gældende ved et møde med Socialminister Karen Hækkerup den 12. april 2012, og ved en adoptionskonference i Landstinget den 19. september 2012 på invitation af Özlem Cekic, med deltagelse af DF, det Konservative Folkeparti, Venstre, det Radikale Venstre, SF og Enhedslisten, samt på landsmøde d. 9. marts 2013, hvor Social- og Integrationsminister Karen Hækkerup deltog.

Adoption & Samfund stiller forslag om et permanent tilbud om adoptionsfaglige samtaler til adopterede og adoptivfamilier, oprettelse af et Videns- og Formidlingscenter for adoption. Forslagene uddybes herunder.

Post Adoption Service – en nødvendighed for hele livet. Kan indføres for 10 mio. kr. om året!

På Adoptionskonferencen på Christiansborg den 19. september 2012 gav Adoption & Samfund tilsagn om at beregne udgifterne ved en permanent PAS-ordning (Post Adoption Service) på finansloven. En ordning der erstatter og udvider den for 2012 og 2013 satspuljefinansierede ordning med en permanent model på finansloven, der opfylder Haagerkonventionens bestemmelser om PAS til alle adopterede og deres familier.

Forslaget bygger på en positiv evaluering af et SATS-pulje finansieret PAS-projekt fra 2007 – 2010. Projektet blev evalueret af Rambøll og kan læses på Familieretsafdelingens hjemmeside

(http://www.familiestyrelsen.dk/servicenavigation/nyheder/kortnyt/artikel/endelig_evaluering_af_pas_raa_dgivningsprojektet)

De forventede udgifter er nu gjort op. For at tydeliggøre udgifterne er de delt op i 3 aldersgrupper:

ALDERSGRUPPE	2014	2015	2016	2017
1. 5 ÅR EFTER HJEMTAGELSEN (ca. 0-7 år)	3	3	3	3
2. BØRN OG UNGE I SKOLEALDEREN (ca. 7-17 år)	3,5	3,5	3,5	3,5
3. VOKSNE (Fra 18-100 år)	3,5	3,5	3,5	3,5
PAS for alle:	11	10	10	10

Ovennævnte beløb dækker samtlige udgifter til udvikling, rådgivning, administration, transport (rådgivere), supervision og kurser for fagpersoner.

Erfaringen fra gruppe 1 viser, at det tager et stykke tid at få anvendelsen op på fuldt niveau. Det betyder, at den løbende udgift til gruppe 2 og 3 forventes at være ca. 3 mio. kr. i 2014.

Til gengæld vil der for disse grupper være behov for særskilt konceptudvikling, informationskampagner og kurser for "nye" fagpersoner, fx skole- og gymnasielærere og praktiserende læger samt psykologer og terapeuter med forhåndsviden om aldersgruppen, med særlige behov for adoptionsspecifik viden.

Derfor rummer beløbet for 2013 ca. ½ mio. kr. i sådanne etableringsomkostninger for hver af de 2 grupper. Fra 2014 ventes ordningerne at blive fuldt udnyttet. Antallet af personer i de forskellige grupper er meget forskellige, men behovene ligeså. De anførte tal for adopterede indeholder primært udenlandske fremmedadopterede. Det forudsættes dog at PAS for alle tages bogstaveligt, hvorfor også danskadopterede og stedbørnsadopterede skal have adgang til PAS. Udnyttelsesfrekvensen for sidstnævnte grupper ventes dog at være væsentligt lavere, hvorfor nedenstående tal for adopterede primært tager udgangspunkt i antallet af fremmedadopterede af udenlandsk oprindelse

1. 5 ÅR EFTER HJEMTAGELSEN (ca. 0-7 år) – ca. 2.100 adopterede

Gruppen svarer til den gruppe, der under den nuværende satspuljeordning har adgang til PAS.

Satspuljeordningen har en bevilling på 2,5 mio. kr. pr. år og udløber med udgangen af 2013. Bevillingen tager udgangspunkt i den tidligere forsøgsordning, hvor godt 1100 familier modtog PAS på godt 3 år. Allerede på det første halve år af den nuværende ordning er der påbegyndt 351 forløb. Derfor er den nuværende bevilling for lille på permanent basis. Det vurderes at gruppens behov kan dækkes for 3 mio. kr. om året, forudsat en brugerbetaling på 100 kr. pr. konsultation som nu.

2. BØRN OG UNGE I SKOLEALDEREN (ca. 7-17 år) – ca. 6.500 adopterede

Gruppen skal dække de børn og unge, der er hjemtaget for mere end 5 år siden og endnu ikke er fyldt 18 år. Behovsfrekvensen for PAS forventes her at være ca. 1/3 af frekvensen for den yngste gruppe, hvilket på sigt alt andet lige vil give samme udgift som for yngste gruppe. I de første år vil frekvensen dog være større fordi en stor del af familierne i gruppen ikke har haft adgang til PAS tidligere, hvorfor nogle problemer har vokset sig større og mere krævende at løse. Forudsat samme brugerbetaling som i den yngste gruppe ventes opgaven at kunne løses for 3,5 mio. kr. om året.

3. VOKSNE (Fra 18-100 år) ca. 20.000 adopterede

Voksengruppen er 3 gange så stor som ungegruppen. Behovsfrekvensen vil være væsentligt mindre end for de øvrige grupper. Til gengæld har adoptionen for nogle af personerne i målgruppen sat dybe spor, der også påvirker relationer til egne samlever og børn.

PAS til voksengruppen forudsætter derfor en særlig ekspertise, som ikke kan dækkes i samme udstrækning af de personer, der kan yde rådgivning til de andre grupper. Rådgivningsforløbene vil typisk være af længere varighed, og der er stor forskel mellem behovene fra de 20-årige til de 30-årige og igen til de endnu ældre.

I dag dækkes nogle af behovene gennem de almen praktiserende lægers henvisning til psykologhjælp. Der kan med støtte fra sygesikringen opnås 12, i enkelte tilfælde 2x12 konsultationer. Mange har større behov. Egenbetalingen for denne ordning er 380 kr. for første konsultation og 317 for de efterfølgende. Det er problemer som angst og selvmordsforsøg, der dækkes af denne ordning. I praksis er ordningen dog vanskelig tilgængelig for mange, idet kun 2 psykologer i Danmark har ret til at modtage klienter under ordningen. De har begge praksis i Region Hovedstaden.

Hertil kommer at mange andre adoptionsrelaterede problemer ikke er dækket af ordningen. Det drejer sig eksempelvis om relationelle problemer i parforhold, misbrug og PTSD. Selv om disse problemer er kendt for ikke-adopterede, er de for mange adopterede udløst af forhold, der knytter sig til deres baggrund fra før og under tilværelsen som adopteret, og skal derfor løses specifikt med udgangspunkt heri.

En PAS-ordning for voksne vil derfor være af afgørende betydning for opfyldelse af Haagerkonventionens bestemmelser også på dette område. Ordningen forventes at kunne finansieres med de nævnte beløb, forudsat at de nuværende satser for brugerbetaling under sygesikringen også bringes i anvendelse her.

Når PAS sættes ind fra starten og bliver tilgængeligt for adopterede i alle aldre vil det være muligt at foretage en regulering af de nervesystemer, som er uregulerede eller fejlregulerede ved adoptionen. Den dominerende angst vil kunne bringes under kontrol, og det påvirker den adopteredes relationer i resten af livet.

PAS kan afhjælpe og forebygge adoptionsrelaterede psykiske lidelser. Lidelser, som er forbundet med store menneskelige omkostninger, smerte og personlige vanskeligheder igennem hele livet. Undersøgelser viser at den bedst mulige tilgængelighed til hjælp ikke bare er en hjælp til den enkelte, men skaber store samfundsøkonomiske fordele i form af færre støttebehov i skole og institutioner, mindre specialundervisning, færre medicinomkostninger, øget produktivitet og dermed samfundsøkonomiske gevinster.

Vigtigst er selvfølgelig den enkeltes ret til at få den nødvendige professionelle hjælp.

Etablering af et Videns- og formidlingscenter om Adoption

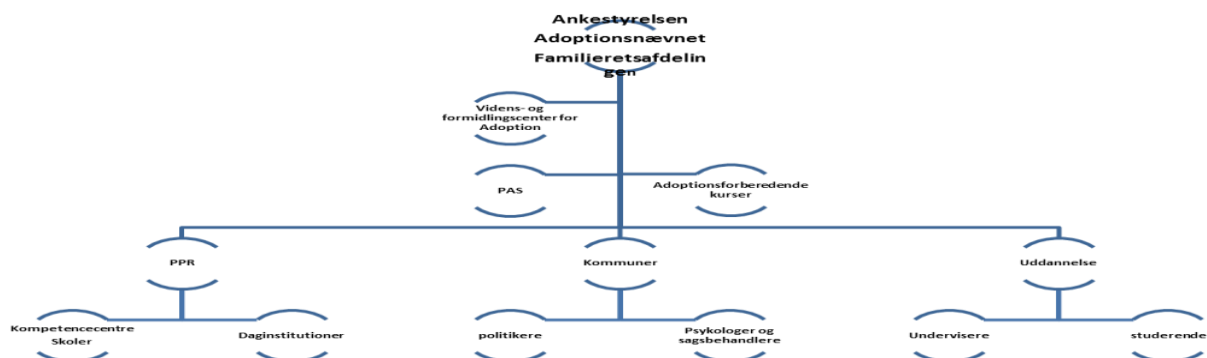
Grundlæggende og kort sagt, skal en tryk tilknytning mellem et barn og omsorgsgivende voksne sikre, at barnets hjerne og nervesystem udvikler sig sundt og robust. Når et barn mister sine biologiske forældre brydes denne tilknytning, og risikoen for en tilknytningsforstyrrelse med heraf følgende psykiske lidelser som personlighedsforstyrrelser, ADHD lignende symptomer, angst, relationsforstyrrelser, øget kriminelt adfærd, sproglige udfordringer m.m. øges. Disse udviklingsforstyrrelser er kendt inden for det psykologiske fagområde. Samtidigt mangler der dog forskning i, hvordan adoption mere præcist kan påvirke et barns, og særligt skolebørns og teenagers liv og læring.

Vi har i Danmark et velfunderede pædagogisk psykologisk rådgivningssystem i alle kommuner, der betjener daginstitutioner og skoler. Det vil derfor med få midler være muligt, at implementere en forebyggende, behandlende og forskningsbaseret indsats på adoptionsområdet. Dette vil både kunne hjælpe adoptivbørns generelle behov for hjælp til at genfinde en tryk barndom, som denne indsats vil kunne forebygge de ekstreme, menneskeligt omkostningsfulde og økonomisk dyre anbringelser udenfor hjemmet, som vi har set med de etiopiske piger Amy og Masho.

Vi forestiller os etablering af et videns- og formidlingscenter for adoption, der har tæt tilknytning til Ankestyrelsens Familieretsafdeling. Her er både det eksisterende PAS-tilbud, og de adoptionsforberedende kurser i dag placeret, dvs. her er allerede opbygget en adoptionsfaglige ekspertise – men den kommer ikke ud til daginstitutioner og skoler, og har derfor kun behandlende og ikke forebyggende karakter.

Vi forestiller os, at alle PPR-rådgivninger skal have mindst en medarbejder, der tilegner sig adoptionsfaglig viden gennem et kursus på videns- og formidlingscentret. Vi forestiller os også, at alle kommuner har mindst en psykolog, der arbejder med børnesager, som har et adoptionsfagligt kursus fra videns- og formidlingscentret. Vi er i Adoption & Samfund temmeligt overbevidste om, at havde Amys og Mashos adoptivforældre fået en tilstrækkelig adoptionsfaglig hjælp og rådgivning, havde vi aldrig haft en "Amy-sag" eller en "Masho-sag" – og heller ikke haft de dyre udgifter til anbringelser af børnene udenfor deres hjem.

Grafisk kan den adoptionsfaglige struktur anskueliggøres således:

Vi forudsætter at et Videns- og Formidlingscenter for Adoption i første omgang skal placeres på en eksisterende institution. Derved vil nogle fysiske rammer allerede være betalt.

Der er allerede vist interesse for at etablere et samarbejde med Adoption & Samfund om et Videns- og Formidlingscenter for Adoption og dermed tilbyde lokaler og samarbejde om faciliteter.

Videns- og Formidlingscenter for Adoption vil som sin primære opgave have rådgivning af alle, der har berøring med adoption. Sekundært vil centret henvise til relevante rådgivere.

Centret vil desuden drive en hjemmeside med løbende opdateringer om adoptionsverdenen, links til relevante institutioner og fagpersoner. På sigt er det et ønske at centret varetager forskning på adoptionsområdet.

Udgifter til etablering og drift

Udgifter til etablering af Videns- og Formidlingscenter for adoption ½ år =	735.300 kr.
Drift af et Videns- og Formidlingscenter for adoption 1 år =	3.535.000 kr.
Udgifter i alt det første 1 ½ år =	4.270.300 kr.

Specifikation af udgifter til etablering

Kontorlokaler + mødelokale (1. år) =	300.000 kr.
Møblement, IT og teknisk udstyr, tlf., etc. =	150.000 kr.
Rådgivning: Juridisk, revision =	60.000 kr.
Forsikring =	50.000 kr.
Udgifter til mødevirksomhed =	75.000 kr.
Transportudgifter =	100.000 kr.
Udgifter til arbejdsgruppe (3 – 5 personer) i etableringsfasen =	200.000 kr.
Diverse udgifter =	100.000 kr.

Specifikation af udgifter til drift af Videns- og Formidlingscenter år 1

Løn fast personale (2 ½) =	1.800.000 kr.
Eksterne konsulenter =	500.000 kr.
Drift af kontorer (lys, varme, el, leje af lokaler, etc.) = (anslået)	800.000 kr.
Revision og anden ekstern rådgivning =	60.000 kr.
Mødevirksomhed =	75.000 kr.
Transport =	100.000 kr.
Deltagelse i konferencer, kurser, netværk, m.v.	200.000 kr.

Indtægtsgivende virksomhed ved Videns- og Formidlingscenter for Adoption

Det er tanken, at der skal være brugerbetaling af et vist omfang fx. ved kurser eksternt og internt, ved køb af ydelser, etc.

Udviklingen indenfor adoption af udenlandske børn viser en tendens hen mod, at børnene bliver ældre og har særlige behov. Ældre børn betyder børn med en længere traumatisk fortid. Særlige behov (special needs børn) betyder brug for øget viden om adoptivbørns særlige problemstillinger.

Derfor skal adoptivforældre og deres familier, børnehavepædagoger, lærere, personale på uddannelsesinstitutioner og i klubber for børn og unge, sundhedspersonale og alle der har berøring med adoptivbørn have adgang til viden om adoptivbørns særlige vilkår.

Det må hen over de sidste halvandets års mediedebat være klart, at der ikke blot er brug for status quo i forhold til adoptionsfaglig viden og sagsbehandling. Tvært om, der er brug for en øget kvalitet.

Hvis vi kan sikre større viden om adoption blandt det faglige personale og forebygge lignende sager i fremtiden, så er vi parat til at gøre det nødvendige arbejde.

Det må også være lige så klart, at der ikke blot er en etisk menneskelig gevinst ved at etablere en forebyggende indsats gennem PAS og et Videns- og Formidlingscenter for adoption. Sagt på politikersprog kan det formuleres således:

Fire færre anbringelser af adoptivbørn udenfor hjemmet om året betaler et Videnscenter for adoption. Så er det gratis. Endnu færre anbringelser giver overskud i kassen.

Adoption & Samfund har konkrete forslag, både hvad angår indhold og økonomi.”

Område	Finanslov 2014	Finanslov 2015	Finanslov 2016
2. Post Adoption Service (PAS) for alle	10 mio. kr.	10 mio. kr.	10 mio. kr.
3. Videns- og formidlingscenter for Adoption	4,3 mio. kr.	3,5 mio. kr.	3,5 mio. kr.

(Ovennævnte er uddrag af Adoption & Samfunds forslag af 11. september 2013)

Hovedelement 5:

Muligheden for åbne adoptioner, herunder procedurer i forhold til opfølgingsrapporter

- Hvilke overvejelser er vigtige i forbindelse med spørgsmålet om åbne adoptioner?

Der er mange meget vigtige overvejelser at gøre sig i forbindelse med dette spørgsmål. Det er Adoption & Samfunds opfattelse at graden af åbenhed i adoption afhænger af de konkrete omstændigheder og af om det er barnets tarv. Vi finder det vanskeligt at vurdere, hvem der bedst kan afgøre, hvad der er barnets tarv i spørgsmålet om åbne adoptioner. Det er ikke nødvendigvis alle adoptivbørn, der vil have gavn/glæde af en åben adoption, eller som i det hele taget ønsker det. Kan man eventuelt - som i skilsmissegager – operere med en 12 års grænse for stillingtagen fra barnets side?

Hvis man alligevel forestiller sig nogle modeller, kan der defineres forskellige grader af åbenhed og forskellige typer af åbne adoptioner afhængigt af barnets alder, familieliv og trivsel hos den biologiske familie før placeringen på børnehjem/adoption:

Modeller fra mindst åben til mest åben:

1. Den biologiske familie får mulighed for – hvis de ønsker det – at få adoptivfamiliens årlige rapporter om barnet i anonymiseret form
2. Biologiske familie og adoptivfamilie får gensidigt anonymiserede årlige rapporter fra hinanden. Dette ville imødekomme den bekymring, nogle adoptivbørn har om, hvordan det går deres mor, far, søskende og andre familiemedlemmer.
3. Den biologiske familie og adoptivfamilien får gensidigt årlige rapporter/breve fra hinanden og kender hinandens identitet, men uden aftale om samvær eller kontakt, f.eks. før barnet når en vis alder, jf. ovenfor og selv kan tage stilling til, om det ønsker kontakt.
4. Den biologiske familie og adoptivfamilien holder kontakt gennem breve/rapporter og evt. telefon/skype og besøg. Et spørgsmål, der skal afklares i denne model, er hvordan evt. besøg skal finansieres. Mange adoptivfamilier holder alligevel ferie og kan måske under normale omstændigheder vælge at holde ferie i afgiverlandet med nærmere aftalte intervaller. Men skal de f.eks. også være forpligtede, hvis deres økonomi ændrer sig, eller hvis barnet i løbet af opvæksten mister lysten eller interessen? Et problem vil også være det ulige forhold, hvor den biologiske familie næppe har lige så store muligheder for besøg i Danmark. Måske kan de ikke engang få visum.

Som det fremgår giver dette spørgsmål mange vigtige overvejelser, der ikke let lader sig besvare og som kræver en nærmere analyse og grundige drøftelser med alle parter i adoptionsprocessen. Adoption & Samfund opfordrer til at en sådan analyse iværksættes.

Hovedelement 6:

Organiseringen af adoptionsformidlingen ud fra et krav om etisk forsvarlige adoptioner

- Hvordan sikrer vi en gennemskuelig, enkel og oplyst adoptionsformidling?

Vores interesse er at bevare et adoptionssystem, der sikrer en formidling, der foregår på det højest mulige etiske, juridiske og moralske niveau. Om det er en statslig eller privat organisering er for os umiddelbart underordnet, blot ovenstående grundregel overholdes. Vi har dog i afslutningen af dette element opstillet nogle modeller, der kunne overvejes for fremtiden.

Det danske system skal sikre, at vi kan samarbejde på et tilfredsstillende niveau med alle parter i processen. Vi finder fortsat at den fælles nordiske model er god, og det er et faktum, at den efterstræbes af afgiverlandene, der har stor respekt for, hvordan vi i de nordiske lande arbejder med og respekterer interessenterne på adoptionsområdet.

Gebyrstigningerne, der efterhånden er blevet adoptanternes evigt tilbagevendende mareridt, er slet ikke gennemskuelige. Hvorfor stiger priserne, er det stigende lokale omkostninger, stigende administrative omkostninger i Danmark, dollarkursen eller?

Det er (potentielt) etisk problematisk, at adoption er så snævert brugerbetalt, at antallet af adoptioner er vitalt for økonomien hos de organisationer, institutioner og personer, der har med adoption at gøre, både her i Danmark og i giverlandene, hvor bl.a. børnehjemmene er afhængige af adoptionerne.

I Danmark kunne man i stedet forestille sig en model, hvor de formidlende basisudgifter på et eller andet niveau blev finansieret af offentlige midler. Det kunne foregå efter en af to modeller:

Model 1

Formidlingen varetages fortsat af private akkrediterede og godkendte organisationer, men disse finansieres delvist af offentlige midler med et grundbeløb, der sikrer et passende antal stillinger og husleje/kontorhold. Man kunne lade sig inspirere af den islandske model, hvor staten (så vidt vi har forstået) betaler løn til tre ansatte plus husleje. Dette ville være en bedre løsning/kompensation for de meget høje adoptionsgebyrer end et forhøjet adoptionstilskud pr. adoption, fordi sådan en model med en basisfinansiering ville signalere og konkret økonomisk understøtte, at international adoption er en familieform, det danske samfund går ind for. Og man undgår, at økonomien er afhængig af en stykpris pr. barn man formidler – for den model har jo (vist sig at have) den indbyggede risiko, at grundighed og etiske standarder sættes over styr for at få et større antal adoptioner hurtigt igennem. En sådan basis-finansiering af de adoptionsformidlende organisationer skulle være forbundet med forpligtelse for organisationerne til at holde gebyrerne på et niveau, hvor familier med almindelig indkomster vil have råd til at adoptere.

Det offentlige Danmark / det danske samfund burde i højere grad tage (økonomisk) ansvar for det alment anerkendte synspunkt i Danmark, at adoption er en ønskværdig familieform – også i samfundsmæssigt perspektiv.

Model 2

Formidlingen af adoption gøres offentlig og foregår i statsligt regi. Selv om offentlige institutioner også er konjunkturfølsomme, ville det i højere grad frisætte formidlingen fra den konkrete omsætning af børn. Det ville selvfølgelig afskaffe konkurrencen mellem to organisationer, men det ser vel i virkeligheden heller ikke ud til, at konkurrencen kommer hverken børnene eller adoptanterne til gode (i form af priskonkurrence eller specielt særlige profiler i de to organisationer). Tværtimod betyder det måske i virkeligheden blot, at kræfterne spredes.

Danmark burde som samfund også bidrage til at tage ansvar ikke bare for de børn, der formidles til adoption til Danmark, men også for deres kammerater, som af forskellige grunde ikke bortadopteres, men må blive på børnehjem i deres hjemlande.

Som de fleste afgiverlandes økonomi ser ud, er det fortsat nødvendigt at støtte både børnehjem og den administrative infrastruktur i landene. Denne støtte burde ske på en måde, så den var mere uafhængig af det konkrete antal børn, der formidles til Danmark. Men det er selvfølgelig en svær øvelse, hvis man så

risikerer, at Danmark slet ikke får nogen børn formidlet, mens lande, hvor betalingen er mere afhængig af børnetallet får dem. Her må der arbejdes med en fair model, måske noget med procentdele.

Men egentlig skulle målet jo være, at børnene i de fleste tilfælde kunne blive hos/komme tilbage til deres biologiske familier.

Om pengene skulle tages af bistandsmidler eller fra socialministeriets budget, kan måske diskuteres.

Hvis de skal tages af bistandsmidlerne (og måske under alle omstændigheder) bør støtten ske som budgetstøtte til de sociale sektorer i de pågældende lande.

Hovedelement 7:

Tilrettelæggelsen af et skærpet tilsyn

- Hvad er succeskriteriet for et skærpet tilsyn og hvilke forventninger er realistiske?

At der ikke mere opstår grundlag for mediasager om tvivlsomme adoptioner. Succeskriteriet er når alle adoptioner gennemføres på et etisk, juridisk og moralsk højest mulige niveau. Når kun børn, der på juridisk korrekt grundlag er frigivet til adoption (og ikke gennem økonomiske mellemænd eller pression over for de biologiske forældre), bliver bortadopteret.

Man kan indføre specifikke indikatorer for tilsynet. Dette forudsætter dog en grundig gennemgang af en række sager for at kunne opstille de bedst mulige målepunkter. Hvis f.eks. antallet af børn til adoption stiger eksplosivt fra et givet land, bør dette være en åbenlys indikator for at der skal føres et skærpet tilsyn.

De nuværende rejser, der gennemføres af de formidlende organisationer og/eller Adoptionsnævnet og Ankestyrelsen, erstattes/suppleres med i det enkelte land allerede tilstedeværende danske ambassadeansatte / danske embedsmænd, der i højere grad har mulighed for uanmeldte besøg.

Man skal i højere grad være opmærksomme i den tidlige fase, i samarbejdet med afgiverlandene, og sætte ind med hjælp og vejledning (ikke mistro og kontrol).

Når der tilsyneladende allerede var advarselslamper i forhold til adoption fra Etiopien, kan det undre os, at der ikke af egen drift iværksættes yderligere tilsynsmæssige kontroller og undersøgelser.

På vegne af Hovedbestyrelsen
Jens Damkjær
Formand
